

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

SPRENDIMAS

2024 m. birželio 14 d. Nr. 21RE- (AG-387/06-2024)
Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš narių Edvardo Juciaus, Ingos Lipnickienės (Komisijos posėdžio pirmininkė) ir Ingos Morkvėnienės (pranešėja),

Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos S. M. patikslintą skundą atsakovei Trakų rajono savivaldybės administracijos Trakų seniūnijai dėl Trakų rajono savivaldybės administracijos Trakų seniūnijos neveikimo.

Komisija

n u s t a t ė:

pareiškėja S. M. patikslintu skundu (toliau – ir skundas) prašo Komisijos įpareigoti Trakų rajono savivaldybės administracijos Trakų seniūniją per Komisijos nustatytą laiką išnagrinėti pareiškėjos 2024-03-29 kreipimąsi bei pateikti teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą (sprendimą).

Pareiškėja skunde nurodo, kad 2024-02-06 kreipėsi į Trakų rajono savivaldybės administracijos Trakų seniūniją (toliau – ir Seniūnija), prašydama išdeklaruoti sutuoktinį iš pareiškėjai priklausančio būsto. Atsakovės specialistas nurodė, kad, vadovaujantis Gyvenamosios vietos deklaravimo taisyklių (Komisijos patikslinimas – Gyvenamosios vietos deklaravimo taisyklių, patvirtintų valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2018 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. v-24 „Dėl Gyvenamosios vietos deklaravimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės) (redakcija, galiojusi nuo 2020-04-04 iki 2024-05-31)) 70 punktu, kuriame numatyta, kad „Patalpos savininkas negali prašyti naikinti savo, sutuoktinio ir savo ar sutuoktinio nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų, išskyrus atvejus, kai vaikų gyvenamoji vieta teismo nustatyta su kitu sutuoktiniu“, negali išdeklaruoti sutuoktinio, kadangi nėra teismo sprendimo.

Pareiškėja 2024-02-07 el. paštu kreipėsi į atsakovę, prašydama informuoti kaip ir koku būdu pareiškėja turi pateikti prašymą dėl sutuoktinio išdeklaravimo. Atsakovės specialistė L. V. pareiškėjai nurodė, kad kreipėsi į valstybės įmonę Registrų centrą dėl pareiškėjos esamos situacijos su prašymu išaiškinti Taisyklių 70 punktą bei informavo, kad, gavus atsakymą iš valstybės įmonės Registrų centro, atsakymą pateiks pareiškėjai.

Atsakovės specialistas 2024-03-06 el. paštu informavo pareiškėją, kad prašymo nagrinėjimo terminas yra pratęsimas, kadangi nebuvo gautas atsakymas iš valstybės įmonės Registrų centro. 2024-03-07 atsakovė pateikė valstybės įmonės Registrų centro atsakymą ir pareiškėjai nurodė, kad, nesant teismo nutarties, panaikinti sutuoktinio gyvenamosios vietos negali.

Pareiškėja 2024-03-29 el. paštu kreipėsi į atsakovę, kuriuo nurodė, kad Seniūnija privalo išdeklaruoti sutuoktinio gyvenamąją vietą bei prašė suteikti informaciją, kaip ir koku būdu pareiškėja turi pateikti prašymą dėl sutuoktinio išdeklaravimo. Pareiškėjai nebuvo pateiktas atsakymas, todėl dėl šios priežasties pareiškėja kreipėsi į Komisiją su skundu, prašydama įpareigoti atsakovę pateikti teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą (sprendimą) (b. l. 1 – 4, 15 – 25).

Trakų rajono savivaldybės administracijos Trakų seniūnija savo atsiliepime Komisijai pateikė argumentus į pareiškėjos skundą, su kuriuo nesutinka.

Atsakovė nurodo, kad buvo gautas pareiškėjos prašymas panaikinti jos sutuoktinio gyvenamąją vietą jai nuosavybės teise priklausančiame gyvenamajame name. Atsakovės specialistai nesutiko panaikinti gyventojos prašymu jos sutuoktinio gyvenamosios vietos, šį nesutikimą motyvuodami Taisyklių 70 punkte įtvirtinta nuostata, kurioje nurodyta, kad „Patalpos savininkas negali prašyti naikinti savo, sutuoktinio ir savo ar sutuoktinio nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų išskyrus atvejus, kai vaikų gyvenamoji vieta teismo nustatyta su kitu sutuoktiniu“. Atsakovės vertinimu, pareiškėjos sutuoktinio gyvenamąją vietą Seniūnija panaikinti galėtų tik turint įsiteisėjusį teismo sprendimą dėl gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų panaikinimo.

Atsakovė 2024-02-20 kreipėsi į valstybės įmonę Registrų centrą su paklausimu Nr. AP3E-494 „Dėl Gyvenamosios vietos deklaravimo taisyklių išaiškinimo“, siekdama išsiaiškinti, kaip turėtų būti traktuojamas Taisyklių 70 punktas. Atsakovė gavo valstybės įmonės Registrų centro atsakymą į paklausimą, kuriame buvo nurodyta, kad valstybės įmonei Registrų centrui nėra suteikta teisė oficialiai aiškinti įstatymus ar kitus teisės aktus. Valstybės įmonė Registrų centras savo atsakyme Trakų rajono savivaldybės administracijai vadovavosi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2023-03-08 nutartimi administracinėje byloje Nr. eA-145-1188/2023, kai, nagrinėdamas bylą, šis teismas vadovavosi Taisyklių 70 punkto nuostata ir ją aiškino taip, kad „ši nuostata tiek, kiek joje imperatyviai pabrėžiama „negali prašyti“, ginčo atveju aiškintina kaip reiškianti, kad vienas sutuoktinis be kito sutuoktinio sutikimo (prašymo) negali vienašališkai teikti prašymą naikinti savo ir sutuoktinio gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų tol, kol jie yra sutuoktiniai, t. y. jų santuoka nėra nutraukta įstatymų nustatyta tvarka“. Atsakovės atsiliepimo duomenimis, valstybės įmonės Registrų centro specialistų nuomonė sutapo su atsakovės specialistų. Su šiuo valstybės įmonės Registrų centro atsakymu, kuriame, be kita ko, nurodyti ir valstybės įmonės Registrų centro ketinimai keisti Taisyklių nuostata, Seniūnija supažindino pareiškėją. Seniūnija atsiliepime patvirtina, kad 2024-03-29 pareiškėja pakartotinai kreipėsi į atsakovę prašydama priimti sprendimą dėl jos sutuoktinio išdeklaravimo, cituoja šio kreipimosi turinį.

Atsakovė nurodo, kad nesutinka su pareiškėjos pateiktais teiginiais ir pabrėžia, kad nurodytas teisinis reguliavimas gina sutuoktinio interesus, nepriklausomai nuo to, ar patalpos, kuriose sutuoktinis yra deklaruotas, priklauso jam bendrosios jungtinės nuosavybės teise ar yra patalpos savininko asmeninė nuosavybė, todėl pareiškėjos prašymas nebuvo tenkintas (b. l. 36 – 38).

Atsakovė Komisijai pateikė papildomą informaciją, kad pareiškėja „raštu nebuvo informuota apie atsisakymą panaikinti jos sutuoktinio gyvenamąją vietą“ (b. l. 42). Pareiškėjai atsakymas pateiktas 2024-05-28 el. laišku: „Jūsų prašymo panaikinti sutuoktinio gyvenamąją vietą patenkinti negalime. Lietuvoje gyvenamosios vietos deklaravimo sąlygas ir tvarką, gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų tvarkymą reglamentuoja Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymas bei valstybės įmonės Registrų centro direktoriaus 2018 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. v-24 patvirtintos Gyvenamosios vietos deklaravimo taisyklės. Trakų rajono savivaldybės administracijos Trakų seniūnijos specialistai deklaravimo funkcijas vykdo vadovaujantis šių teisės aktų nuostatomis. Mūsų manymu, Gyvenamosios vietos deklaravimo taisyklėse nustatytas teisinis reguliavimas gina sutuoktinio interesus, nepriklausomai nuo to, ar patalpos, kuriose sutuoktinis yra deklaruotas, priklauso jam bendrosios jungtinės nuosavybės teise, ar yra patalpos savininko asmeninė nuosavybė. Jūsų sutuoktinio deklaruotą gyvenamąją vietą galėtume panaikinti tik esant įsiteisėjusiam teismo sprendimui dėl gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų panaikinimo.“ (b. l. 44).

Skundas tenkintinas

Pareiškėja 2024-02-06 kreipėsi į Seniūniją, prašydama išdeklaruoti sutuoktinį iš pareiškėjai priklausančio būsto (b. l. 15).

Atsakovės specialistas 2024-02-06 nurodė pareiškėjai, kad, vadovaujantis Taisyklių 70 punktu, negali išdeklaruoti sutuoktinio, kadangi nėra teismo sprendimo (b. l. 15).

Pareiškėja 2024-02-07 el. paštu kreipėsi į atsakovę prašydama informuoti, kaip ir koku būdu pareiškėja turi pateikti prašymą dėl sutuoktinio išdeklaravimo (b. l. 19).

Atsakovė 2024-02-07 informavo pareiškėją, kad kreipėsi į valstybės įmonę Registrų centrą dėl esamos situacijos su prašymu išaiškinti Taisyklių 70 punktą (b. l. 19).

Atsakovės specialistas 2024-03-06 el. paštu informavo pareiškėją, kad prašymo nagrinėjimo terminas yra pratęsiamas, kadangi nebuvo gautas atsakymas iš valstybės įmonės Registrų centro (b. l. 19).

Atsakovė 2024-03-07 pateikė valstybės įmonės Registrų centro atsakymą ir pareiškėjai nurodė, kad, nesant teismo nutarties, panaikinti sutuoktinio gyvenamosios vietos Seniūnija negali (b. l. 23).

Pareiškėja 2024-03-29 el. paštu kreipėsi į atsakovę ir prašė suteikti informaciją, kaip ir kokių būdu pareiškėja turi pateikti prašymą dėl sutuoktinio išdeklaravimo (b. l. 24).

Atsakovės specialistas 2024-04-02 el. paštu persiuntė pareiškėjos 2024-03-29 prašymą kitam kolegai, prašydamas pateikti atsakymą pareiškėjai (b. l. 24).

Pareiškėjai negavus atsakymo į 2024-03-29 paklausimą, ji kreipėsi su skundu į Komisiją, prašydama įpareigoti atsakovę pateikti teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą (sprendimą) (b. l. 1 – 4, 15 – 25).

Atsakovė 2024-05-28 pateikė į administracinio ginčo bylą atsiliepimą (b. l. 36 – 38).

Po atsiliepimo pateikimo atsakovė papildomai informavo, kad pareiškėja „raštu nebuvo informuota apie atsisakymą panaikinti jos sutuoktinio gyvenamąją vietą“ (b. l. 42). Pareiškėjai atsakymą į jos 2024-03-29 paklausimą atsakovė pateikė po atsiliepimo į pareiškėjos skundą pateikimo, 2024-05-28 el. laišku (b. l. 44).

Byloje ginčas kilo dėl Seniūnijos neveikimo, t. y. atsakovei per įstatymo nustatytus terminus nepateikus atsakymo į pareiškėjos 2024-03-29 paklausimą.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI) 2 straipsnio 10 dalimi, prašymas – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant atlikti teisės aktuose nustatytus veiksmus. To paties įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 „Dėl Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių (toliau – Prašymų nagrinėjimo taisyklės) 45 punktą į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant vieną iš VAI 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti (45.1 papunktis); į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktuali klausimu atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti (45.2 papunktis); į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma VAI 13 straipsnyje nustatyta tvarka (45.3 papunktis); į prašymą, nenurodytą Prašymų nagrinėjimo taisyklių 45.1 – 45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma (45.4 papunktis).

Prašymai (taip pat ir skundai), išskyrus tuos, į kuriuos Prašymų nagrinėjimo taisyklių 18 punkte nustatyta tvarka galima atsakyti iš karto arba ne vėliau kaip artimiausią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per VAI 10 straipsnio 4 dalyje nurodytus terminus, t. y. per 20 darbo dienų nuo prašymo ar skundo gavimo dienos su galimybe šį terminą pratęsti nustatyta tvarka ne ilgiau kaip 10 darbo dienų (Prašymų nagrinėjimo taisyklių 32 punktas).

Pagal Prašymų nagrinėjimo taisyklių 44 punktą atsakymas į prašymą (taip pat ir į skundą), siunčiamas naudojant elektroninių ryšių priemones, turi būti pasirašytas institucijos vadovo arba jo įgalioto asmens kvalifikuotu elektroniniu parašu arba suformuotas naudojant tokias informacines technologijas, kurios leidžia užtikrinti teksto vientisumą ir nepakeičiamumą, išskyrus atvejus, kai pagal Prašymų nagrinėjimo taisyklių 18 punktą į prašymus ar skundus atsakoma iš karto arba ne vėliau kaip artimiausią institucijos darbo dieną – šiais atvejais institucijos vadovo ar jo įgalioto asmens sprendimu atsakoma iš institucijos darbuotojo jam institucijos suteikto elektroninio pašto.

Atsakyme į prašymą asmuo turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, vadovaujantis VAI 14 straipsniu, nurodant konkrečios institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas

skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas (Taisyklių 47 punktą).

Pareiškėja turi teisę gauti teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą (sprendimą) iš atsakovės. Komisija pažymi, kad atsakovė turi veikti pagal galiojantį teisinį reguliavimą bei pagal suteiktą kompetenciją ir gali priimti tik tokius sprendimus, kuriuos teisės aktai ją įgalina priimti.

Seniūnija yra priskirta prie deklaravimo įstaigų Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 1 punktu. Seniūnija vykdo Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 37 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatytąją funkciją „tvarko gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų ir gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą, išduoda seniūnijos aptarnaujamos teritorijos gyventojams Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatyme nustatytus, taip pat įstatymuose numatytus kitus faktinę padėtį patvirtinančius dokumentus“. LVAT 2021-01-21 nutarties, priimtos administracinėje byloje Nr. eA-590-1062/2021, 18 punkte nurodyta palikta nepakeista Vilniaus apygardos administracinio teismo sprendimo išvada, kad „deklaravimo įstaiga – Seniūnija – yra viešojo administravimo subjektas, todėl ji yra saistoma gero administravimo principo imperatyvų.“

Atsakovės veiklai taikytinos ir VAI nuostatos, kurios nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; ūkio subjektų veiklos priežiūros pagrindines nuostatas; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje (VAI 1 straipsnio 1 dalis). VAI 3 straipsnyje įtvirtinti viešojo administravimo principai, kuriais privalo vadovautis viešojo administravimo subjektai (taip pat ir Seniūnija), įskaitant ir įstatymo viršenybės, kuris reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais (4 punktas); išsamumo, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį (5 punktas); objektyvumo, kuris reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs (9 punktas). Nagrinėjamu atveju vertinant, ar atsakovės (viešojo administravimo subjekto) veiksmai atitinka įstatymo reikalavimus, turi būti atsižvelgiama ir į bendruosius administracinės teisės principus: teisėtumo, teisinio apibrėžtumo, teisėtų lūkesčių apsaugos ir kt.

Reikalavimai administracinių sprendimų priėmimui nustatyti VAI 10 straipsnyje. Viešojo administravimo subjektai administracinius sprendimus gali priimti savo iniciatyva arba gavę asmenų prašymus ar skundus (VAI 10 straipsnio 3 dalis). VAI 10 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad administraciniame sprendime turi būti nurodyta, be kita ko, ir administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; administracinio sprendimo motyvai (5–6 punktai).

Nagrinėjamo ginčo kontekste, be kita ko, pažymėtina, kad VAI 3 straipsnyje numatytais principais yra grindžiamas geras viešasis administravimas (žr., pvz., LVAT 2012-04-30 sprendimą administracinėje byloje Nr. A492-1978/2012). Gero administravimo principas suponuoja taip pat tai, kad viešojo administravimo subjektas turi pareigą pateikti suinteresuotam asmeniui objektyvią ir teisingą informaciją jį dominančiu klausimu (žr., pvz., LVAT 2015-06-26 nutartį administracinėje byloje Nr. eA-2142-624/2015). Viešojo administravimo subjektas, priėmęs negatyvias pasekmes sukeltantį sprendimą, turi pareigą jį pagrįsti tiek teisiniais, tiek faktiniais argumentais, t. y. nurodyti priežastis, lėmusias neigiamo sprendimo priėmimą (žr., pvz., LVAT 2013-04-22 nutartį administracinėje byloje Nr. A602-658/2013). Taip pat, atsižvelgtina į gero administravimo principą, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos

tarnauja žmonėms, reikalavimų. Gero administravimo principas reikalauja, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, veiktų rūpestingai ir atidžiai, taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Taip pat, šis principas suponuoja viešojo administravimo subjekto pareigą pateikti suinteresuotam asmeniui objektyvią ir teisingą informaciją jį dominančiu klausimu (žr., pvz., LVAT išplėstinės teisėjų kolegijos 2012 m. spalio 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-134/2012; 2013 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-708/2013; 2015 m. gegužės 14 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1316-756/2015).

LVAT praktikoje yra ne kartą pažymėta, jog savarankiškas reikalavimas dėl įpareigojimo atlikti veiksmus paprastai reiškiamas tada, kai atitinkama institucija neatlieka savo veiksmų pagal kompetenciją, vilkina ar atsisako juos atlikti. Tokiu atveju paprastai iš esmės yra skundžiamas tam tikras institucijos neveikimas (žr., pvz., 2006-10-19 nutartį administracinėje byloje Nr. AS6-351/2006, 2013-04-09 nutartį administracinėje byloje Nr. AS444-387/2013). Viešojo administravimo subjekto vilkinimu atlikti veiksmus yra suprantamas toks šio asmens neveikimas, kai viešojo administravimo subjektas nepriima sprendimo (teigiamo arba neigiamo) prašomu išspręsti klausimu per įstatymo nustatytą terminą (žr., pvz., LVAT 2012-01-13 nutartį administracinėje byloje Nr. AS602-84/2012).

Taisyklių (redakcijos iki 2024-05-31) 70 punkte nustatyta, kad „*Sprendimą dėl deklaravimo duomenų taisymo, keitimo ar naikinimo priima deklaravimo įstaigos vadovas. Sprendimas užregistruojamas Sprendimų dėl deklaravimo duomenų taisymo, keitimo ir naikinimo registre (6 priedas). Pakeisti ar ištaisyti deklaravimo duomenys įrašomi į Gyventojų registrą. Gavusi patalpos savininko (bendraturčio) prašymą panaikinti negyvenančių asmenų deklaravimo duomenis, prieš priimdama sprendimą deklaravimo įstaiga privalo patikrinti, ar nurodytas asmuo (asmenys) nurodytu adresu tikrai negyvena. Patalpos savininkas negali prašyti naikinti savo, sutuoktinio ir savo ar sutuoktinio nepilnamečių vaikų gyvenamosios vietos deklaravimo duomenų, išskyrus atvejus, kai vaikų gyvenamoji vieta teismo nustatyta su kitu sutuoktiniu.*”

Iš bylos medžiagos matyti, kad atsakovė raštu (sprendimu), priimtu ir tinkamai pasirašytu būtent Seniūnijos seniūno, neatsakė pareiškėjai, o taip pat jai nebuvo atsakyta į 2024-03-29 kreipimosi klausimą, kaip ir koku būdu pareiškėja turi pateikti prašymą dėl sutuoktinio išdeklaravimo.

Pagal teisėje galiojančią bendrąją principą teisiniams santykiams taikomi tie įstatymai, kurie galioja tų santykių atsiradimo, pasikeitimo ar pasibaigimo momentu. Šis principas reiškia ne tik tai, kad įstatymai negali būti taikomi teisiniams santykiams, atsiradusiems iki šių įstatymų įsigaliojimo, t. y. įstatymas negalioja atgal (lot. *lex retro non agit*), bet ir tai, kad netekę galios įstatymai negali būti taikomi teisiniams santykiams, atsiradusiems pasibaigus šių galiojimui (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-192/2008). Teisės aktų negaliojimo į praeitį (lot. *lex retro non agit*) principas yra įtvirtintas Lietuvos Respublikos Konstitucijos 7 straipsnio 2 dalyje, pagal kurią galioja tik paskelbti įstatymai. Ši nuostata aiškintina, kaip apimanti ne tik įstatymo galią turinčius, bet ir kitus teisės aktus (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau – KT) 2003-10-29 nutarimas). Įstatymai negalioja ir negali būti taikomi, jei jie nėra oficialiai paskelbti (KT 2007-06-27, 2001-01-11 nutarimai). Šis teisės aktų negaliojimo į praeitį (lot. *lex retro non agit*) principas reiškia, kad teisės aktų galia yra nukreipta į ateitį, įstatymų ir kitų teisės aktų grįžtamoji galia neleidžiama, nebent teisės aktu būtų sušvelninama teisinių santykių subjekto padėtis ir kartu nebūtų pakenkiama kitiems teisinių santykių subjektams (lot. *lex benignior retro agit*) (KT 2014-12-19 nutarimas). Kiekvienu konkrečiu atveju teismas vertina teisės galiojimo laike klausimą, atsižvelgdamas į individualias aplinkybes ir minėtus teisės galiojimo laike principus, be kita ko, palankesnio įstatymo galiojimą į praeitį, teisėtų lūkesčių apsaugos principą ir kt. (pvz., LVAT 2017-12-15 nutartis administracinėje byloje Nr. eI-17-261/2017).

Pažymėtina, kad pareiškėjos 2024-03-29 kreipimasis pateiktas dar galiojant Taisyklių redakcijai, galiojusiai nuo 2020-04-04 iki 2024-05-31. Atsakovės specialistas tik 2024-05-28 el. laišku teikė atsakymą pareiškėjai, likus kelioms dienoms iki nuo 2024-06-01 įsigaliojusiai naujai Taisyklių redakcijai. Pastarojoje nurodytos naujos Taisyklių, pvz., 77, 78 punktų nuostatos, atitinkamai, ir kitaip reglamentuota sprendimą priimantis įgaliotas asmuo: „*Sprendimą dėl deklaravimo duomenų taisymo, keitimo ar naikinimo priima deklaravimo įstaigos vadovas ar jo pareigas vykdomas deklaravimo įstaigos darbuotojas.<...>*“. Komisijos vertinimu, šios aplinkybės taip pat patvirtina atsakovės veiksmų

neatitiktį gerojo administravimo principui. Atsakovė turi veikti atidžiai ir rūpestingai, bei pagal kompetenciją pateikti pareiškėjai motyvuotą ir pagrįstą atsakymą į jos keliamus klausimus, be kita ko, įvertinant ir pasikeitusias (nauja redakcija išdėstyta) Taisyklių nuostatas. Akivaizdu, kad atsakovei dėsus atsakyti pareiškėjai, jos elgesys, pasirinktini atlikti veiksmai, gavus Seniūnijos atsakymą, būtų sąlygoti jau nuo 2024-06-01 galiojančių naujos redakcijos Taisyklių teisės normų.

Atsižvelgiant į aukščiau nurodytą teisinį reglamentavimą bei iš byloje pateiktų dokumentų matyti, kad atsakovė tinkamu būdu ir forma nepateikė pareiškėjai objektyvios ir teisingos informacijos ją dominančiu klausimu, t. y. kompetentingo asmens pasirašytu raštu neatsakė į pareiškėjos 2024-03-29 paklausimą. Atitinkamai, nagrinėjamu atveju yra pagrindas Komisijai teigti apie atsakovės neveikimą. Pažymėtina, kad įstatyme nustatyto termino, per kurį turi būti priimtas administracinis sprendimas, pasibaigimas nepaneigia viešojo administravimo subjekto kompetencijos priimti administracinį sprendimą ar atlikti kitus veiksmus.

Aparto ginčo kontekste, atsižvelgiant ir į pareiškėjos skundo reikalavimo ribas, Komisija šioje byloje neturi pagrindo pasisakyti dėl Taisyklių konkrečių nuostatų taikymo teisėtumo, juolab, kai pareiškėjai viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją nepateikė atsakymo, vadovaujantis jau nuo 2024-06-01 galiojančiu Taisyklių reglamentavimu. Komisija vertina, kad, pareiškėjos teisėtas lūkestis gauti iš Seniūnijos motyvuotą ir teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą, atsakant į jos 2024-03-29 paklausimą, todėl Seniūnija įpareigotina tokį atsakymą (sprendimą) pateikti pareiškėjai. Pareiškėja, gavusi Seniūnijos atsakymą, vykdant Komisijos sprendimą, ir jai nesutinkant su atsakymu ir (ar) manant, kad jos teisės galimai pažeistos, turės Lietuvos Respublikos Konstitucijos (30 straipsnis) garantuojamą teisę į savo galimai pažeistų teisių ir teisėtų interesų gynybą įstatymų nustatyta tvarka, ginčijant tokio atsakymo (sprendimo) teisėtumą.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 4 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjos S. M. patikslintą skundą tenkinti.

Įpareigoti Trakų rajono savivaldybės administracijos Trakų seniūniją per 20 darbo dienų išnagrinėti pareiškėjos 2024-03-29 paklausimą bei pateikti motyvuotą ir teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo bylos šalys turi teisę skusti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Inga Lipnickienė

Komisijos nariai

Edvardas Jucius

Inga Morkvėnienė